

Skriftlig konsultation rörande förslag till en nationell handlingsplan för det fortsatta arbetet med att bekämpa prostitution och handel med människor för sexuella ändamål, särskilt kvinnor och barn. (Dnr 2005-3694/ JÄM)

Bakgrund

Länsstyrelsen har fått möjlighet att komma in med skriftliga synpunkter i denna fråga, vilket vi ser som ett angeläget område, inte minst ur regional utgångspunkt. Dessutom ansvarar Länsstyrelsen på den regionala nivån för att regerings jämställdhetspolitik får genomslag i länet och i regerings politik är arbetet mot människohandel en prioriterad fråga.

Människohandel är ett brott med förödande omfattning och konsekvenser. Förenta Nationerna uppskattar att fyra miljoner människor, främst kvinnor och barn är offer för människohandel varje år och att majoriteten av dem utnyttjas sexuellt och prostituerats. Enligt rikskriminalpolisen kommer varje år mellan 400- 600 kvinnor varje år till Sverige som offer för kvinnohandel, de flesta ifrån Balticum, Östeuropa eller Ryssland. I Gotlands tidningar 14 oktober, 2004 kunde man läsa att polisen på Gotland hade fått anmälningar om kvinnohandel och "sex smuggling". Anmälan ledde till att en man dömdes för försök till koppleri. Därutöver finns i dagsläget igen fällande dom på Gotland i människohandel, sexköp eller koppleri.

Ur ett regionalt perspektiv ser Länsstyrelsen Gotland denna fråga som angelägen då länet i dag på olika sätt skapar starkare kontakter med alla de länder som finns runt Östersjön. Gotland är en del av Östersjön med dess närliggande länder där vi vet att människohandlarna skickar flest kvinnor och barn till länder i väst där efterfrågan på köpare är som störst.

Inom arbetet som Länsstyrelsen samordnar med regional risk och sårbarhetsanalys har frågan om människohandel och prostitution varit en frågeställning som har diskuterats. Inte minst ur utgångspunkten om vårt utvidgade samarbete med de Baltiska länderna och eventuella utökade kommunikationer med regionen. Arbetet med att minska och förebygga människohandel och prostitution såväl globalt, nationellt som i regionen måste ses inom ramen för att utveckla ett hållbart samhälle. Länsstyrelsen kommer i höst inom ramen för vårt uppdrag kunskapsuppbyggnad att arrangera en seminarievecka i frågor som rör frihet från könsrelaterat våld där bl.a. människohandel och prostitution kommer att vara ett tema.

Länsstyrelsen anser det angeläget att fokusera på det förebyggande arbetet, dels i Sverige men också i de länder därifrån offren rekryteras. Givetvis är arbetet viktigt med att ge stöd och skydd åt de människor som drabbas av människohandel, självfallet är barn särskilt utsatta.

Länsstyrelsen ger förslag på ett antal förebyggande insatser som vi i dagsläget kan bedöma. Dessa grundar sig på bl.a. de svar som Länsstyrelsen fick i den kartläggning, som var ett regeringsuppdrag, av s k hedersrelaterat våld som genomfördes 2004. Länsstyrelsen Gotland valde då att ta ett helhetsgrepp på frågan mäns våld mot kvinnor. Frågor om förekomsten och insatser mot människohandel och prostitution var en fråga som berördes i intervjuerna.

Förebyggande insatser som föreslår Länsstyrelsen

- ?? Justitiedepartementet bör ansvara för att varje polismyndighet, alternativt Länsstyrelsen skulle få i uppdrag att kartlägga omfattningen av människohandel och prostitution i varje län. Denna kartläggning, skulle vara både kvantitativ men också kvalitativ med någon form av riskanalys med sikte på framtiden. Handeln över Internet bör särskilt uppmärksammas.
- ?? Länsstyrelsen föreslår vidare att även kommunövergripande handlingsplaner för våld mot kvinnor bör även inkludera dessa frågor där det brottsförebyggandearbetet är viktigt. Möjligheten att stimulera med projekt pengar till kommunerna från både Brottsförebyggande rådet och Brottsoffermyndigheten bör finnas. Även de handlingsplaner som polismyndigheten och socialtjänsten har för våld mot kvinnor även bör innehålla hur man avser att arbeta mot människohandel och prostitution i länet. Handlingsplanen bör även omfatta hur man avser att skydda och ge kort- och långsiktigt stöd åt offer för människohandel.
- ?? Länsstyrelsen föreslår också insatser, med medföljande resurser, för väl fungerade samarbete mellan myndigheter. Detta är viktigt då människohandel är ett brott som ofta överskrider nationella gränser och innefattar ursprungsländer, transitländer och destinationsländer. Dessutom är människohandlare till största delen organiserade inom systematiska brottsnätverk inom länder och över gränser. Samarbete mellan polis, tullmyndighet, och migrationsverket bör särskilt uppmärksammas. För Gotlands del är det särskilt bekymmersamt då tullmyndigheten inte längre finns i länet.
- ?? Utbildningsdepartementet bör ansvara för att ge uppdrag till ex skolverket att läromedel ses över hur människohandel, prostitution mm beskrivs i läroböcker. Länsstyrelsen Gotland har tidigare uppmärksammat jämställdhetsenheten på detta område. Krav på utbildning av lärare i jämställdhet och genusteori kopplat till frågor som rör frihet från könsrelaterat våld, där människohandel och prostitution är en del kan inte nog betonas.
- ?? Länsstyrelsen uppfattning är att kunskapen om orsaker och verkan av människohandel och prostitution är svag hos allmänheten men även hos ansvariga myndigheter. Bilden av människohandel och framförallt prostitution bygger stigmatiserade bilder som ”gatuprostitution” och inte på den systematiska brottslighet som kan komma till uttryck på många olika sätt. Behov och efterfrågan finns på ytterligare kunskap. Därför skulle ett antal riksomfattande konferenser i ämnet, spridda över landet välkomnas. Gärna riktad och anpassad till olika målgrupper såsom utbildningsväsendet, socialtjänsten, hälso- och sjukvården, rättsväsendet och tullmyndigheten osv
- ?? Jämställdhet kan inte uppnås så länge, män köper, säljer och utnyttjar kvinnor och barn eller andra män därför är arbetet med attityder och värderingar hos olika målgrupper ett viktigt förebyggande arbete. Långsiktiga kampanjer, nationella eller

riktade till olika regioner, som t ex Balticum eller Barentsregionen kan vara et del av ett sådant arbete. Olika målgrupper för kampanjer kan t ex vara

de länder där vi vet att människohandlare är aktiva

till män som bor och lever i Sverige men som åker utomlands och köper sexuella tjänster, samt reseföretagen och delar av turistbranschen

att de länder/projektägare har möjlighet att söka olika former av EU bidrag till olika projekt bör beslutsfattare av beviljade av medel uppmärksamma och stimulera projekt som motverkar människohandel och prostitution.

?? Länsstyrelsen vill påtala vikten av att arbetet såväl förebyggande mot människohandel och prostitution som stöd till skydd av offer för människohandel blir en ansvarfråga för ett sektorsövergripande arbete. Detta bedöms som särskilt viktigt i ett litet län med bl.a. mindre resurser och där frågan också kan tendera att bli endast polisiär vilket är mycket olyckligt.

?? Insatser för att stimulera svenska föreningslivet, inte minst idrottsrörelsen och olika föreningar som arbetar med demokratifrågor för att de ska arbeta med värderingar och attityder kring denna fråga. Föreningarna kan också vara med och bygga upp och dela med sig av sina erfarenheter till föreningar i de länder som vi känner till som ursprungsländer för människohandel.

Slutligen anser Länsstyrelsen det viktigt att regeringen tillskjuter särskilda medel till Länsstyrelsen om myndigheten får särskilda omfattande uppdrag inom ramen för den nationella handlingsplanen eller andra insatser.

Beredning av ärendet

I handläggningen av ärendet har socialdirektör Karin Björnsson och länsrådet Anders Granat deltagit.

Marianne Samuelsson
Landshövding

Kicki Scheller
Särskilt sakkunnig Jämställdhet
Föredragande